

Nem elég csak téliesíteni az építkezéseket

jobb munkaszervezésre, munkaellátottságra van szükség

Az építőipar három negyedévi teljesítéséről szóló jelentésből kiderül, hogy kilenc hónap alatt Csongrád megyében 48 millió forinttal termeltünk kevesebbet a tervezettnél. Építőipari vállalatunk csak 90,5 százalékos teljesítést értek el. Többet azt kérdezik, vajon mi okozta annak, hogy ilyen eredménytelenül termeltek megépítkezésben az építőipar?

Alacsony a munka termelékenysége

A második ötvenes terv szerint az építőipar termelésének — összhangban a beruházási és egyéb építési szükségletekkel — 1965-ben az 1960. évi termelést mintegy 40 százalékkal kell meghaladnia. Megyénk állami építőiparának termelését a terv szerint 1960-hoz mérten ez év végéig közel 75 százalékkal kell emelni. A második ötvenes terv eddig eltelt időszakában azonban csak 1961-ben teljesítette termelési tervét, a következő két évben közel 135 millió forinttal termelt kevesebbet a tervezettnél. A tervlemondás oka döntően az alacsony termelékenység.

A terv előírja, hogy az állami kivitelező építőiparban a termelés növekedésének mintegy háromnegyed részét a termelékenység növekedése fedezze. Ezt a célt megyénk építőipara nem teljesítette. 1961 és 1963 években a termelésnövekedés 42 százalékat a termelékenység emelkedésével kellett volna elérni, ez azonban alig érte el a 15 százalékot. Ez év első kilenc hónapjában sem teljesítette termelékenységi tervét építőiparunk. Egy építőipari munkás — 10 százalékkal termelt kevesebbet,

mint amennyit a terv előír. A termelékenység színvonala még az 1961. évi sem érte el.

Egy mérnök, hat munkahely

Az állami építőipar erőinek koncentrációja az idén sem javult. Az elmúlt kilenc hónapban átadott építmények száma a megkezdettekhez képest 5 százalékkal volt kevesebb, mint 1963-ban. Közvetlen két fővel csökkent az egy munkahelyre és az egy millió forint költségvetési összegre jutó építőipari munkások száma. A szétforgácsolódás a többi között nehezíti az építkezések műszaki dolgozókkal való ellátását is. Egy mérnökre 1962-ben 5,6 munkahely jutott. Az idén 5,8. Egy technikusra viszont másfél munkahely, az idén sem kevesebb.

A korszerű építési módszerek közül a szalagszerű építésszervezést az Ogyesszalakótelepen vezették be. A nagyobb termelékenységet biztosító egyösszegű munkautalványozást pedig csak két építőipari vállalat alkalmazza 20-30 százalékos arányban.

Az országos átlag alatt

Építőipari vállalatunk csak a lakásépítés egy részét használja a téglablokkot. A többi falak nagy részét — a kivitelezés kisipari jellegének fenntartásával — kisméretű téglából készítik. Ennek aránya Csongrád megyében közel 20 százalékkal rosszabb az országosnál.

Idén az 1962-63. évi 24 százalékról 20 százalékra csökkent a géppel végzett földmunka mennyisége. Csongrád megyében a géppel

végzett földmunka 40 százalékkal alacsonyabb az országosnál. Természetes, hogy ezzel együtt az exkavátorok kihasználása 30 százalékkal alacsonyabb. A termelékenység alakulására kedvezőtlenül hat az is, hogy a megyében az állami építőipar gépessítettsége az országos átlag alatt van. Országosan egy építőipari munkásra 1962-ben 4,2 gépi lóerő jutott Csongrád megyében talány is csak 2,1.

A termelékenység alakulását befolyásolta az is, hogyan tudnak dolgozni télen az építőipari munkások. A negyedik negyedévi termelési terv teljesítéséhez folyamatos munkaellátottság szükséges. Ahhoz, hogy dolgozni tudjanak az emberek téliesíteni kell több építkezést. A Csongrád megyei Építőipari Vállalat 13. a Hódmezővásárhelyi Közüti Üzemi Vállalat 1. a Csongrád Megyei Tanács Építőipari Vállalat 17. a Szegedi Építőipari Vállalat pedig 10 munkahely téliesítését tervezi.

Természetesen nem elég csak téliesíteni néhány építkezést. A téli hónapokban még fokozottabban kell törődni a munkaszervezéssel, a munkaellátottsággal, mert ez nemcsak egyszerűen a folyamatos és eredményes munka feltétele, hanem a fegyelmezett termelőmunka alapja is. Sokat, nagyon sokat kell még javítani a munkafegyelmen építőipari vállalatunknál, mert bizony ez is oka az alacsony termelékenységnek.

N. P.

Anyagiasság és anyagi érdekeltség

Úgy hiszem, nem túloznak azok, akik napjainkban bizonyos anyagiasságtól, s annak terjedésétől féltik a meggyőződéses lelkesedést. Akik attól tartanak, hogy bizonyos emberek, akik valamilyen önzetlenül dolgoztak és fáradságot nem ismertek a közösségért, egyre inkább hajlamosak arra, hogy a számítást az egyéni haszonnal kezdjék. Magam is beszéltem néhányan közülük, akik ennek gyanújába estek, s méginkább arra a meggyőződésre jutottam, hogy a diagnózis helyes és igaz — oly annyira az, hogy már-már elmeileg is megalapozzák. „En években keresztül dolgoztam, sose kérdeztem, miért, mennyire, s látom, tapasztalnom kellett, hogy amíg én elköpöttem az idegeimet meg az erőmet a közért, mások csak hazafelé güztölnek, mint a hörsög. Nekem maradt egy szál nadragom, azok meg meghajásodtak” — így értelt az egyik. „Bocsánat! Miről van itt szó tulajdonképpen? A párt és a kormány azt mondja, mindenkinek munkája szerint, mindenki képességei szerint!” — felelt a nagyképű. „Az anyagi érdekeltség, elvtársam, szocialista kategória! Ha valakinek nem tetszik, hogy bennem több van, többet keresek, élek a kínálkozó, de tisztességes lehetőségekkel, apelláljon!”

Sokra nem mentem hát velük, mert fogalmakat másoként értelmeznek, a maguk érdekéhez és elképzeléséhez igazítanak. Szándékosan vagy tévedésből egy kalap alá vonják az anyagiasságot meg az anyagi érdekeltséget, hogy ilyesformán valamiképp „tör-

vényesítsék” az előbbi. Mert annyi is éreznek, hogy a kettő között lényeges különbség van mind az erkölcs, mind a hűvös valóság ítélete szerint. Az anyagiasságtól, mint rúd polgári-kispolgári belyegtől fáznak, tudják, hogy annak erkölcsi lényege az önzés, a könnyű haszon-szerzés, s a munkától távol esik. Rendszerint jogtalan előnyök megszerzéséből, a „társadalmi-helyzeti energia” kihasználásából, a már megszerzett anyagi erő „okos” forgatásából és hasonlókból ered. Alapjában véve tehát társadalom-ellenes, egyszóval elődsi, s nem tarthat számot rokonszenvre az erkölcsiekre oly kényes társadalomban, mint a szocializmus. Az anyagi érdekeltség elve és gyakorlatával szemben a szocializmus szülte, az egyéni és társadalmi érdek harmóniáján nyugvó ösztönöz, amely a munkában hozza meg gyümölcsét mindkét félnek, azaz feltétlenül eredményez valami objektív hasznot, gyarapodást, ahol megfelelően érvényesül. Ennek tatarója vonni a meztelen anyagiasságot sokkal szimpatikusabb, mert így a fogalom megjelenése korántsem olyan feltűnő. Mert azon kívül, hogy haszonhajtó tevékenység nélkül jut valaki anyagi előnyökhöz, még azt a látszatot is kelti, mintha a társadalomért dolgozott volna, s munkája eredményének csak részleteit kapja meg.

A kettő fogalom tehát nemcsak erkölcsi, hanem közgazdasági különbséget is jelent. Az anyagiasság nem jelent többet, mint a meglevő javak egyéni érdekében történő „átcsoportosítását”, vagyis kivon a társadalmi tulajdonból az egyén nagyobb kényelmére különböző kedvezményeket, járandóságokat, míg a jól alkalmazott egyéni és társadalmi érdekeltség — hagyományos nevén anyagi érdekeltség — alkotásra, teremtesre, a meglevő esszerű felhasználására és objektív gyarapításra ösztönöz, vagyis összességében és minőségében erősíti a társadalmi tulajdon. S ez az igazság más úton is megközelíthető. Figyeljük csak meg környezetünkben az anyagiasság embert. Kiri a közösségből, elhidegül attól és viszont. Nem képes gondjaiban és örömeiben osztozni, mert örök harcban áll vele, szüntelenül azon jár az esze, mit s hogyan kaparinthatna meg magának. Nem tud feloldódni vágyaiban, törekvéseiben, nem tud vele tartani erőfeszítéseiben, osztotni áldozataiban. Ki merne állítani és ki tudná bizonyítani ugyanezt az anyagi érdekeltséggel kapcsolatban? Ez egybeforraszt közösségeket, egy célra, a legfontosabb emberi tevékenységre, a munkára irányítja az emberek figyelmét, s így nemcsak anyagi, hanem erkölcsi kamatai is vannak. Nem szűl ellentéteket munkatársak között, mert közös a számítás, a végrehajtás és kétszeresen közös a haszon, akár egyéni jövedelem formájában mergetjük, akár a közös serpenyőben. S az elosztás mértékét minden esetben a munka hitelesíti!

Ha megfogtuk a két fogalom lényegét, világosak a további következtetések is. Az anyagiasság a társadalmilag hasznos dolgok kezdeményezését megbénítja, szűk körben vergődik a vele megfertőzött ember, az anyagi érdekeltség pedig alkalmas ösztönözje a szellemi és fizikai erőfeszítésnek. Az előbbi pszichológiaiilag, mind valóságosan józan határral vannak, érvényesülésének tere nem zárt ugyan, de meghatározott. Az anyagi mohóság megfosztja az embert attól a magasabbrendű örömtől, amit közös vállalkozások, erőfeszítések sikere után érez, a közös érdek jó átgondoltsága emberiségben és erkölcsben szüntelenül magasabbra emel. Vagyis amíg az egyik szüntelenül visszafelé húz, bezár

egy idejét múlt világ avas konvencióinak és szokásainak börtönébe, emez éppen afelel segít bennünket, ahhoz az anyagi és lélektani állapothoz, amelyben megszabadulunk az individualizmus-tól, az önzéstől, az anyagi szükség minden formájától.

Az olvasó megkérdésheti ezek után: mégis, miként lehetséges, hogy az anyagiasság, amit társadalmi méreteken utálunk és üldözünk, manapság is él és terjed? Éppen mostanában, amikor egyébként is jobban élünk? Az erre adott választ viszont azzal kell kezdeni: nem biztos, hogy e szemlélet terjedéséről van szó. Legalább ennyire lehetséges feltételezés, hogy a közvélemény erkölcsi nézőpontja emelkedett, vagyis a társadalom vált érzékenyebb erre a magatartásra. Jobban elítéli, hamarabb észreveszi. Fentebb azonban megkockáztattam egy olyan kifejezést is, miszerint az anyagiasság szemléletű emberek igyekeznek cselekedeteiket „törvényesíteni”, az anyagi érdekeltség körébe csempészni. De nemcsak egyes emberek, egyes gazdasági kategóriák vagy azok vezetői hivatalból is művelhetik ezt. Volt rá példa, hiszen tudunk olyan ktsz-ról, amelynek vezetői a nagyobb nyereség reményében még az anyagiasságnál is messzebbre rugaszkodtak a lakossággal, az egész társadalommal szemben. Beszél a fáma olyan üzemből, melyben szinte közvételt elv volt a tudatos árdragítás a tervteljesítés, a prémium és a nyereségreszesedés summája érdekében. Tudunk termelőszövetkezet-ről, amely sohasem látott városi embereket vett fel formálisan tagjai sorába, hogy üzemből kiegészítőként alkalmazzák őket s ennek fejében magas illetéktelen hasznot zsebeljen be. S ezek a példák azt a sejtést igazolják, hogy az anyagi érdekeltség meg a népgazdasági érdek és ehhez hasonló fogalmak réssein is behatol az anyagiasság az életbe, ha nem vigyázunk jobban, és bomlaszt, ráadásul elég szemérmetlenül és cinikusan, mert kihasználja a gazdasági élet gyengébb oldalait, magyarábban szólva szervezési és szervezési hibáinkon élőködik. Forma szerint, paragrafusokkal pedig még meg sem, is foghatjuk minden esetben, holott jelenléte nyilvánvaló. Ilyen esetekben a mi új erkölcsünk lehet segítségünkre, amely jól eligazít egyén és közösség, kollektíva és a teljes társadalom érdekei között, anélkül, hogy bármelyiket elmarasztalná igazságtalanul.

Nem biztos, hogy a felvetett problémára s a feltett kérdésekre mindenki így felelne. Lenne, aki megkockáztatná azt a régen lerombolt „elméletet”, hogy a fejlődő és növekvő anyagi jólét a polgári-kispolgári életfelfogás regenerálódását okozza. Mások esetleg az egyéni anyagi érvényesülés még nagyobb lehetőségét követelnék, eszközeitől és módjaitól függetlenül. Szabad legyen a témával összefüggésben ezekre is válaszolni, legalább summásan. A szocializmus kereteiben szűlő jólét nem a magántulajdonos szemlélet maradványait erősíti az emberekben — már csak azért sem, mert többségük nem volt tulajdonos! — hanem éppen arról győzi meg őket, hogy a tulajdon kollektív kiejáratása az emberi jobblét, a társadalmi boldogulás, a biztos anyagi felemelkedés egyetlen lehetősége. Ugyanakkor a szocializmusnak nem az a célja, hogy az emberek élete a javakért való hajszában és ügykedésben teljen el, hanem ehelyett a szüntelen közös boldogulás örömeiben. A mi társadalmunk van olyan tudatos, következetes és erős, hogy megvédje közös érdekeit az anyagiasságtól, az éhség erőszakától és a lejárt igazú közgazdasági tanácsoktól egyaránt.

SZ. SIMON ISTVÁN

Közeletünk hírei

DOBI ISTVÁN ÜDVÖZLŐ TÁVIRATA SVÉDORSZÁG NEMZETI ÜNNEPE ALKALMÁBÓL

Dobi István, az Elnöki Tanács első táviratban fejezte ki jókívánságait hatodik Gusztáv Adolf svéd királynak, Svédország nemzeti ünnepe alkalmából.

SOMOGYI MIKLÓS LÁTOGATÁSA VESZPRÉM MEGYÉBEN

Somogyi Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT elnöke látogatást tett Veszprém megyében. Kedden délelőtt Ajkára utazott, ahol felkereste a

közeli Jókai-bányát. Délután az ajkai városi pártbizottságon a városfejlesztés kérdéseiről, az iparfejlesztésről, a közszolgáltatásokról és az üzemi eredményeiről tájékozódott.

RÓNAI SÁNDOR BORSODBA LÁTOGATOTT

Rónai Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja kedden Borsodba megyébe

látogatott. Délelőtt a berentei gázszilánktárat, délután pedig az alsószőlai épület-élelmgyárat kereste fel.

JUGOSZLÁV SZAKSZERVEZETI KÜLDÖTTSG BUDAPESTEN

A SZOT Elnökségének meghívására kedden Budapestre érkezett a Jugoszláv Szakszervezeti Szövetség

Központi Tanácsának háromtagú küldöttsége. Vaszlíje Szkenzdics főtákar vezetésével. (MTI)

Újra választják a szakszervezetek vállalati szerveit

A közelgő szakszervezeti választásokról tartott tájékoztatót hétfőn Fabók Zoltán, a SZOT osztályvezetője. A szakszervezetek alapszabálya értelmében két évenként újra kell választani az alapszervezetek vezetőseit, a bizalmiaktól kezdve, a vállalati szakszervezeti bizottságokig; ezért a vezetőségek újaválasztása esedékes. A SZOT Elnökségének határozata értelmében a szakszervezeti vezetőségválasztó taggyűlés 1965. január 1. és február 28. között tartják meg. Ez alól kivétel az építőipar — a téli idő miatt —, ahol március 31-ig tartják meg a választó taggyűléseket. A küldötttervezeteken a szakszervezeti vezetőségek számát adnak arról, hogyan hajtották végre a szakszervezetek huszadik kongresszusának határozatait, valamint saját munkaprogramjukat, hogyan foglalkoztak a dolgozók problémáival, hogyan képviselték érdekeiket. A beszámolókat

részletesen foglalkoznak majd az alapszervezet, illetve az üzemi előtt álló feladatokkal. A szakszervezeti számvizsgáló bizottságok külön jelentésben értékelik a szervezet gazdálkodását, anyagi helyzetét, ismertetik az ellenőrzések tapasztalatait. Végül a vezetőségválasztó taggyűlések és küldötttervezeteken határozatban foglalják össze a szervezet és a tagság további teendőit.

A vezetőségválasztásokra az előkészületek megkezdődtek. A cél az, hogy politikailag szilárd, irányításra alkalmas, munkaképes vezető tiszteket válasszanak. Az üzemi tanácsokat és a társadalmi bíróságokat — legkésőbb 1965 második negyedében — választják újja. Olyan alapszervezetekben, ahol üzemi tanácsot nem választanak, a társadalmi bíróságokat a vezetőségválasztó taggyűléseken választják meg. (MTI)

Mezőhegyes gyorsabb szállítást kér

Jó volt a cukorrépatermés Szeged környékén

Idén a cukorrépa valamivel kevesebb átlagterméssel készült, mint tavaly, de a termés minősége jó. Erről tájékoztatták lapunk munkatársát a mezőhegyesi cukorgyár vezetői. Szávai Ernő igazgató és dr. Vitai János, a répaosztály vezetője. Elmondották azt is, hogy a második ötvenes tervben nagyarányú rekonstrukció kezdődött a mezőhegyesi üzemből, amelynek eredményeként a gyár kapacitása jelentős mértékben emelkedett. Ez annál is inkább érdekes, mivel Szeged környékéről is Mezőhegyesre szállítják a feldolgozandó cukorrépat.

próbták ki azt a 150 vagonos napi kapacitást gyártó rendszert, amely lényegében leviszi az emberek válláról a fizikai munka nagyobbik részének terhet, lehetővé teszi, hogy kevesebb munkával, egyenletesebben, többet termeljenek. Ez az ún. „J” diffúziós rendszer, amely több emelet magas, s amelynek segítségével automatikus megoldással választják ki a répaszelet cukortartalmát — már teljes üzemműködik. A korszerűsítés további eredménye, hogy számos más berendezés, így automata répaadagoló mérlegeket, cukorkormérlegeket szereltek fel, megnövelték a gyárhoz tartozó erőmű teljesítményét. Mindez azt eredményezte, hogy ma a gyár napi kapacitása megközelítőleg kétszerese a régi, háború előtti üzem teljesítményének. A régi 140-150 vagon helyett ma 230 vagon répat dolgoznak fel. Ez a normát azonban sorra túlteljesítik és például a november 7-i ünnepi műszak során, a gyár történetében először, 270 vagonos rekordteljesítményt értek el.

Százki-encven mázsás termés

Amint a gyár vezetői mondták, mindez annak köszönhető nem utolsósorban, hogy van mit feldolgozni. Csongrád megyében az átlagtermések elég jók, hasonlóképpen Szeged környékén is. Az algyői Új Élet Tsz-ben 190, a tápéi Tiszatáj Tsz-ben 189 mázsás átlagtermést takarítottak be.

A gyártás folyamatosságából következik az a kérdés, hogy a termelők és a MÁV gyorsítsák meg a cukorrépa-betakarítást, illetve a szállítást.

Kecskés István

Az idény közepén

A korszerűsített üzemből teljes üzemmel gyártják a cukrot és megközelítőleg a termelési idény közepén tartanak. Eddig mintegy 17 ezer vagon cukorrépat dolgoztak fel, további 15 ezer vagon nyersanyaga pedig még nagyrészt kint van a földön. S minthogy az üzem egyetlen napi kapacitása 230-240 vagon, érthető, hogy a szállítás a legfőbb probléma. Csongrád megyében és részben a szegedi járásban még mintegy 7 ezer vagon répa vár betakarításra, illetve átadásra. A mostoha időjárás a munkát egyre nehezebbé teszi. Növeli a gyártás gondjait, hogy a MÁV nem győzi a szállítást, s emiatt már megkezdtek a cukorrépa szállítást tehergépkocsik segítségével is.

A gyár korszerűsödik, a szállítás kevésbé

A cukorgyártás korszerűsítése tehát nem áll arányban a betakarítás, valamint a szállítás korszerűsítésével. A gyárban több tíz milliós költséggel korszerű berendezéseket szereltek fel. Tavaly